

MAGYAR KURIR

Bétsből, Februárius' 6-dikán 1818.

Frantzia Ország.

A' multt hónapnak közepétől fogva többnyire csak a' Rekrutázás' törvénye feltett villoganak a' Követek' kamarájában. Némelyeknek az egész törvény nem tetszik, mások pedig annak bizonyos részének akarják változást tétetni. A' Jan. 14-dikén tartott ülésben Jossé Beauvois azt vitatta, hogy a' tsupa szabad akarat-szerént való verbuálás által a' Kir. test-őrző sereg, Lovasság, Ágyuzósereg, és a' Genie Corps számára alkalmas emberek soha sem lehet szerezni; a' Veteranusok' tartalékja azonkívül, hogy elegendő katonát nem adhat az Országnak, még terhére is lenne annak; mert ha ezek a' feleséges katonák meghalnak, özvegyeikről 's gyermekeikről a' Statusnak kell gondoskodni; a' szolgálat ideje felől azt ítélte, hogy 12 esztendő helyett 8-at kellene szabni; — az előmozdítás jussa a' Koronát illeti. És így vagy igazítást kell tenni a' törvényen, vagy pedig egyáltalában el kell azt vetni. — *Bundi* úrnak beszédje oda ment ki, hogy a' törvény ugyan megállhat, de ezzel a' változtatással, hogy részszerént verbuálni, részszerént pedig szedni kellene a' katonákat; a' Kamaráknak meg kellene határozni, hogy mennyi katonát kell minden esztendőre felszedni; a' törvényes tisztségre való menetelt nem csak meg kell továbbra is tartani, mint a' mellynek lehet egyedül tulajdonítani, hogy 23 esztendőknél elfolyása alatt mind olly

vitéz mind olly tanultt Tisztjei voltak a' Frantzia Armadiának, de még meg is kell a' Királynak köszönni, hogy azt jóvalotta. — *Caumont*, és *Brigode* úrak a' verbuálást elégtelennek itélték; az első még különösen a' Departamentumi Legiókra nézve azt jegyezvén meg, hogy a' könnyen megeshető nyakas engedetlenségnek eltávoztatásáért csak jobb a' katonákat össze keverni. — *Courtaul* úr tüzesen megakarta mutatni, hogy a' verbuálás is elegendő lenne, csak igazán felbuzdítanak azt, ellenben a' Veteranusok Legiója ellen keményen kikelt, így okoskodván, hogy ha azoknak csak törvény ereje szerént kellene Departamentumaiknak határán túl mozdulni: úgy nem a' Királynak hanem a' törvénynek tartozván azok engedelmeskedni, még valaha Parlamentom' Armádiáját lehetne azokból tsinálni; itt tehát változtatni kell; a' Királynál meg kell az előmozdítás jussát hagyni; hogy a' Kamarák minden esztendőben ennyi 's ennyi katonáknak szedtetésére rá álljanak, az szükségtelen.

Jan. 15-dikén General Lajtnánt *Gf. Dupont* is azt erősítette, hogy nem jó lenne az ugyan azon Departamentombéli katonákat egy seregosztályba adni; mivel 1-ször a' népesség nem egyforma, 2-szor pedig veszedelmes is lenne az; ellenkező esetben pedig az elegyítés által az elevenség, állhatatosság elterjed az egész seregben. A' Legio nevet melly 6000 embert jelent, fel kellene a' Regiment névvel tserélni. Az avassirorásról

szóló székelyt oltalmazta. — *Barthe Labastide* a' törvény ellen volt, azt állítván, hogy a' Királyi Felség jussát az előmozdítás dolgában megsérti az. Végre *Salaberry* úr magát a' törvénynek egészen ellene szegte, a' Monarchiával, Constitutionnal, és politikával ellenkezőnek állítván azt. Az ezen utolsó felett való értekezésbe nem is akar, úgy mond, belé bocsátkozni; amibár tudja, hogy a' régi katonák még most is csak arról álmodoznak, hogy zászlóikat Europa fő városainak bástyáira még egyszer kiszegezhessék; de a' Monarchiával ellenkezik az, mivel az, azt a' seroget, melly Királynak nevezetik, és a' mellyhez a' Királynak mosolyogva így kellene szólhatni: „esmerlek benneteket, bízom benneteket a' thronusnak egyenes vezérlése és megjutalmaztatása alól kivonja; mivel minden *Cantonban* egy kompanyia Veteránusokat rendel, mellynek olyan emberekből kell kikérülni, kiknek vitézi híreket Europa esmeri, eltévedéseken pedig Fr. Ország sóhajtoz; mivel továbbá a' Király, a' törvényes Uralkodás' és Constitutio' elenségeinek megkönnyebbíti egy nemzeti sereg formálására való törekedéseket. Igen! (felkiáltott) egy öszveesküvés feltartott fővel mesterkedik a' törvényes uralkodás ellen. — A' mit az a' polgárok között a' Király leghívebb barátinak le tételések által mivel, a' katonai állapotban is azt akarja tenni. A' fejtelenségnek katonái addig meg nem támodhatják a' thronust, míg a' 10-dik Augustusi katonák annak oltalmazására jelen lesznek. Csak még egy esztendő kell, és a' gonosznak a' Geniusa a' Constitutio', a' rendes uralkodás' dűledékein törvénytelen uralkodást fog felállítani.

A' következő napon tartatott ülésben ezek orálltak: *Royer-Collard* különben egészen a' törvényre voksolt, de az esztendőnként való katonaszedésre nézve a'

Kamarák tanácsának megkérdezt, az aranzsírására nézve pedig azt vitatta, hogy a' Hadnagyoknak felét állásukból kell tenni, a' katoná oskolokba való felvételést pedig Concursusra kell vonni. A' régibb szolgálat' tekintetéből való fellyebb menést a' Királynak oltalma alatt igen Constitutio'hoz mérsédeltnak találta. *Vouqué* úr egyáltalában ellene mondott a' törvénynek azt állítván, hogy az ismét a' Conscriptiót hozza vissza, csak olyan armádia kell, ugymond, Francia Országnak most is, mint a' millyon a' Revolutzió előtt volt. Minelutanna *Fouquet* képviselgettek *Bordeau* lett-fel a' a' törvény mellett, mellyre nézve csak azt jegyezte-meg, hogy a' katonaszedésnek minden esztendőben a' kamarák elébe való terjesztése a' Bistóság munkakodásának határan kívül lévő feltétel, és így azt el nem fogadhatja. *Végre de la Bourdanney* azt állította, hogy csakoda megy ki ez a' rekrutázás törvénye is a' hova a' bajdani Conscriptio; meg van ugyan így okoskodik tovább, határozva, hogy 40,000 embert kell kiszedni; de ki áll mellette hogy többet nem szednek? Ottán ha minden csak a' Királytól függ ebben a' részben, majd egyszer csak akarni kell neki, és mindent maga alá hódolthat (ezen nagy mozgás lett a' székében). Még a' Conscriptio' is rosszabb ez a' törvény, amarra mindég legalább egy különös törvény kivántatott, ez pedig minden esztendőben 40 ezer embernek felszedését parantsolja, és a' Ministereknek mintegy kezokra adja, hogy tetszésük szerint katonai Despotismust állítsanak fel. A' Veteránusok Legiója és a' régebben való szolgálat szerént lejendő aranzsírás sem tetszettek az Oratornak. Majd bizony, úgymond, egy hátor Gránátéros apredonként Marsallá legyen, és egy olyan zseni mint *Turenne*, ki nem volna olyan vakmerő, a' borju alatt csak katoná fővel öszüljön-meg?

Nagy Britannia.

A' *Yorkei* Herceget a' minap az a' szerentséllenség érte, hogy a' mint a' Windsori erdőbe vadászati mulatságra szándékozván menni, lóra akart volna ülni, a' lába kifiltzamadott. A' vadászásból, mint gondolni lehet semmi se lett, és a' Herceg egyszeribe Londonba vissza kotszott. Történt ez Jan. 15-dikén, melly naptól fogva a' Herceg mindég oda haza tartózkodott, és csak mankón tudott járni. Még 19-dikben is olly rozszul volt, hogy Lord *Wellingtonnak* ki azelőtt való nap érkezett-meg Londonba, látogatását nem fogadhatta el dél előtt; dél után másfél óráig voltak együtt.

* * *

Liverpoolban egy *Reenwick* nevű Orvos Dr. egy emlékeztirást adott-ki e' következő különös történet felett: Egy *Mac-Avoy* Margit nevű személy hosszúas betegeskedése után megvakulván, szeme világát egészen elvesztette ugyan, de ez az érző tehetsége testének más részébe fejlődött-ki olly tudálatos módon, hogy alig lehet hitelt adni neki. Tudniillik 1816-ban Sept. hónapban az atya egy olyan könyvről beszélt előtte, mellyet ő (a' leány) az előtt sokszor olvasgattott. Valamelly a' könyvben lévő helyről volt a' szó, mellyet a' leány új érző tehetségénél fogva felkeresett, elolvasott, és minden jelenlévőknek bámulására megbizonyította, hogy ő ujjainak hegyével szintugy tud olvasni, mint az előtt szemének világával tudott. Minthogy pedig ebben a' könyvben már jártas volt: tehát próbálták, ha más könyvet is tudna-e ugy olvasni mint ezt; egészen esmeretlen könyveket adtak a' kezébe, és bár négy most lassatskán, de csakugyan tudta azokat olvasni. Ugyan azon új érzőte-

hetségével a' színeket is megtudja ő különböztetni, és a' mint maga mondja, igen kellemetes érzést vesz észre akkor, mikor ujjainak hegyével valamihez hozzá ér. Egyszer egy igen apró irást adtak kezébe egy orvosságos üvegen; ezt így nem tudta olvasni; hanem okulárt kért magának, mellyet az írásra, az ujj hegyét pedig az okulárra tévén, ezt 'is elolvasta. De még ez nem egészen bizonyos. Ugyan erről a' dologról *Sanders* úr *Liverpoolban* úgy ítél: *Misz M. Avoy* sem többet sem kevesebbet nem tsinált, minthogy a' könnyen hívő közönséget megjádsozta; a' szemeit ugyan próbatételeinek alkalmatosságával bekötötték, de csak úgy hogy még is láthott: Pénz keresés, vagy hírre névre való kapás volt e' a' tzelja, nem egészen világos, gondolni lehet hogy még is inkább az első mint a' második.

* * *

Lord *Seftonnak* egy levelét, mellyet *Waithman Robert* úrhoz küldött, igen sok Londoni újságírók beiktatták darabjaikba; egyik felette magasztalja, másik pedig gyalázza azt, a' szerént a' mint a' tárgy tetszik, vagy nem. — *Honét* illeti a' dolog, kinek az említett Lord bizonyos summa pénzt ajándékoz a' számára nyitott aláírás útján. Így van a' levél szóról szóra:

Croxteth-Hall *Liverpool* mellett
Jan. 11-dikén 1818.

Betegágyamból, mellyből talán soha fel nem kelek, írom az Urnak ezen levelemet, és fájdalomnak mostani megszűnését arra használok, hogy a' Hone úr számára való aláírásra, mellynek az úr a' kinttartója, egy Száz Gvinee aranyról szolló Váltó Levelét küldök. Akármilyen betegségemnek kimenetele, boldognak tartom magamat, hogy még ezen

kinyilatkozásomat megtehetem, hogy én azt a' tirannusi, bosszúállástkivánó üldözés' indulatját, mely a' minapi törvényszék színe előtt való kihallgatásoknak alkalmatosságával kimutatta magát, gyűlölöm, — azt a' gonosz gyávaságot, mely azoknak folytatását sürgette, midőn Honenak legelső ízbeli vallatása nem sült el, utálom, és annak a' férfinak, ki az 1817-diki legnagyobb és legveszedelmesebb öszve esküvésezen olly ditsőségesen diadalmaskodott, megrettenhetetlenségét és ügyességét tsudálom. Félek hogy levelemet majd el nem tudja olvasni az úr, mert ugyan nehéz magamnak is a' tollat kezembem tartani. Vagyok 's a' t.

Sefton.

Spanyol Ország.

A' tsak nem régiben született kisded Spanyol Kir. Hercegaszszonyka *Maria Ludovica Isabella* a' multt hónapnak 9-dikén éjfél tájban meghalálozott. Igen gyöngé test. alkatása volt, melyet Felsőges anyja igen nehezen való szülésének tulajdonítanak. Holtteste a' Királyi kriptába tététt. *Don Carlos* Kir. Herceg feleségének lebetegedését is minden szempillantásban várták.

* * *

(Folytatása Spanyolország Statistikai Ierajzolásának).

Spanyolországban két legfelsőbb törvényszékek vannak, t. i. a' *Grenadai* 's *Valladolidi* Kantzelláriák, a' *Navarrai* Kir. Tanács, 9 meghallgató székek a' fél-szigetre, és 13 Amerikóra nézve. A' legfelsőbb Akademiák ezek: a' nyelv, 's Literatura Spanyol Akademiája, — a' Historia Akademiája, — a' Szép Mesterségek vagy Sz. Ferdinand Akademiája, és a' Kir. Orvosi Akademia. — A' katonaságnak állapotja így van előadva: A' Ge-

neralstáb áll 10 General-Kapitányokból, kik közül 4 külföldi, u. m. *Lord Wellington* és *Beresford*, *Marquis Mt. Simon* és *Don Joaquin Blake*, 100 General Lajtnántok, 210 Marsallok, 450 Brigadirosok, mindöszve 805 Generalisok, A' Linea Gyalogság áll 50, a' könnyű Gyalogság 12, a' Lovasság 50 Regimentekből. Az Artilleria 5 Svadron könnyű Artilleriából, 157 Kompaniából 's a' t. A' Geniekorps 170 Tisztokból az Alhadnagyon kívül, kik többen kevesebben lehetnek. A' tartományi katonaság áll 41 Regimentekből, mely tsak a' határon belül és háboru idején tesz szolgálatot. A' tengeri katonaságnak van egy General Kapitánya 18 Generallajtnántja, annyi Svadron-Romendansa, 49 Brigaderossa, 39 Linea hajó, — és 161 Fregát-Kapitánya. Mokok a' tengeri seregek állanak: 8 Kompania tengeri testőrökből, 3 Regiment tengeri katonákból, mellyben mindenikben 8 Kompania, ebben is 150 ember van; 5-80 tengeri-artilleristákból és 41 Geniekorps tisztokból a' General Lajtnánton alól — a' Királynak testőrző seregét formálja 5 Svadron lovasság, 1 Kompania Bőrdígyverrel élők, 1 Regiment Spanyol, 1 Regiment Walloni testőrök, és egy Osztály Királyi Karabinosok.

B é t s.

Több oldalrol tudósittatunk, hogy ő Cs. Kir. Fő Hercegaszszonyága *Leopoldina*, az egyesült *Portugallia Brasilia* és *Algarbia* Országok Koronörökösének háza-társa, *Rio-de-Janeiróba* szerentsésen megérkezett a' multt esztendeji Nov. 6-dik napján. Első és leghitelre méltóbb forrása ezen hírnök *Gameiro* úr, ki a' multt Nov. 15-dikén indult el *Rio-Janeiróba*, és *Falmouthon*, *Londonon*, és *Párison* keres-

tül, ennek a' most folyó Februariusnak 3-dik napján, délután érkezett meg ide Bétsbe az említett örvendetes hírrel, melly Felsőes Urunknak édes atyai szívét, és az egész Császári familiát, el lehet gondolni, hogy minémü örömmel töltötte-be. Ugyan ezt bizonyítják a' legújabb Londoni újságlevelek is. A' *Courier* nevezetesen így ír ezen dologról: A' *Rio Janeiroi* Udvari-újságnak két, úgy mint Nov. 8. és 12-dik napjairól szolító darabjai közölték velünk barátságból. Tele vannak ezek azoknak a' szinte olyan pompás, mint buzgó fogadási czeremoniáknak igen fényes lerajzolásával, mellyekkel Austriai Fő Herczegasszonyt Leopoldinát, új hazájának partjára való kiszállása alkalmatosságával fogadták. Az Austriai hajó már Nov. 5-dikén szemközt állott a' kikötőhelyel, és alkonyodáskor bocsátotta le vasmatskáit. Más nap délután 2 óraker szállott-ki a' Felső, Koronaörökösné a' szárazra. A' Király, Királyné, és a' Koronaörökös a' Fő Herczegasszonynak férje, nagy pompával mentek a' partra, a' Koronaörökösnének, kíséretében való fogadására. Minckintánna ez megtörtént, a' fő városnak nagy utzáin a' népnek leirhatatlan örvendő lármai között mentek a' Királyi Udvari Templomfelé, a' hol a' Felsőes Párnak egyházi megáldása következett. A' Kir. Uraságok azután a' palotába mentek, míg az alatt a' Nép mindenféle inepelési tzeremoniák és játékok között, mellyek még azután sok napokig tartattak, az ezen szerentsés történeten való örömmel engedte magát. Este a' város igen szépen ki volt világosítva.

* *

Kitaibel Tudós Hazánkfiának Méltóságos Nagy-ajtai Cserey Farkas József Cs. R. Kamarás és Fő Strázsamester úr által lett megtiszteltetéséről, egygyik hazai Német újságunk után emlékeztünk

közlelbb költ levelünkben. Sajnáljuk, hogy tavolságunk miatt valamint majd minden Magyar és Erdély országokrol jövő tudósítások későbbben érkezvén hozzánk, mint más újságleveleinkhez, ezen tárgyrol is azután vettünk egy környülállásosabb igen betses tudósítást, minekutánna a' közlelbb költ M. Kurirt már útnak eresztettük. Eből tehát már most tsak azt tehetjük ide, a' mi a' kiadott tudósítást tökéletesebbé teszi, t. i. hogy a' fent nevezett Méltóságnak, a' ki hazájafiai között a' tudományok körül fáradozóknak érdemeiket illy példásan betsüli, és jutalmaztatja, szép izléssel készült kertjében, ezen Hazai Tudósának (Kitaibelnek) emlékével szembe áll egy más köoszlop, a' Fűvész tudományban az újabb korbéliek között legnagyobban érdemesedett Berliini Tudósának *Wildenownak* szentelve, melyre ezen irás van vésvé: —

AMICO DESIDERATISSIMO
CAROLO LVDOVICO WILDENOW
OB
RESTAVRATVM PER EVM
BOTANICES STVDII HONOS
ET
ARDVIS LABORIBVS
QVIBVS
MAGNVM LINNAEI OPVS
EXIMIE ET LOCVPLETAVIT
ET
AD PERFECTIONEM ETIAM EVEXIT
GRATO ANIMO
VOVET
HVNC LAPIDEM
I. W. CS.

J o b b i t á s.

A' IX-dik számú Kurir 73-dik lapján a' Béts alatt lévő 1-ső Tzikkelyben, ezt *Repsi*, kell olvasni: *Köhalom*.

Magyar Ország.

Megirtuk volt a' multt esztendőben, minémű fényességgel ment végre két hazai Tudósainknak a' Marczibányi familia' fundáziójából legelső ízben lett megjutalmaztatásoká' M. Nemz. Museumban. Most pedig azt jelenteni van szerentsénk, hogy az az egész pompa minden környülállásaival egyöttemben leirattatott, és világ eleibe bocsáttatott ilyen titulus alatt: „A' Ditső Marczibányi Familia tudományos jutalom-tétele, s annak első fényes kiosztatása a' Nemzeti Múzeum épületében Sz. András Hava 25-dikán 1817-ben. Irta Horvát István, a' *Széchenyi Országos Könyvház őrzője a' Nemzeti Múzeum mellett.* (kiadatott egy érzékeny részvevő Méltóság költéségén) *Pesten Trattner J. T. betűivel 1817.* Ezen buzgó hazafiérzéseklirott, és tisztelem kinyomtatott leírásban azok a' tüzzel s tudománnyal telyes beszédek is ki vannak nyomtatva, mellyeket az Ország Birája N. M. Ürményi József ő Excja mint a' Palatinus ő Cs. K. Fő Hercegségének képviselője, továbbá Kir. Tábla Bárója Mélt. Gróf *Teleky László* ő Nagysága, mint a' Deputátió-nak Praesese, és Tit. *Pethe Ferentz* úr mint első jutalomvevő, végre K. Tentros és a' Magyar Nemzeti Museumnak Directora Mélt. Brassói *Miller Ferdinand* ő Nga a' Hazai Litteratura' nevében ugyan azon alkalmatossággal mondottak. — Mellé vagynak ezen nemzeti emlékeztetírás mellé azok a' három jutalomkérdések is ráasztva, mellyeknek megfejtiük a' *Marczibányi* fundáziónak hasznából jutalmaztatódnak meg, és még egy negvedik mellyet Méltóságos Gróf Széki *Teleky László* ő Nga méltóztatott

100 forint jutalommal feltenni. Ezek a' jutalom kérdések így következnek:

1) „Mi a' Dialectus, Grammaticai telentetben? Vagynak-e ezen értelemben a' Magyar Nyelvrnek Dialectusai? Ha vagynak, mellyek azok különösen, miben különböznek egymástól, és mint lehetnek általok hivatni a' Magyar nyelv szót?”

2) „Mint tudományos rendszalra szerént kellene és lehetne új szavak és szólás módokkal a' Magyar Nyelvtel hivatni a' különböző Tudományokra és Mesterségekre nézve?” (Előterjesztés nélkül megkérvántatnék a' megjelölésben leg a' Magyar Nyelv helyő történeti, grammatikai alkotmányra, az Európai több Nyelvrnek példái, és az a' teli, hogy a' Magyar Nyelv napkeleti nyelv folyvat szem előtt tartasson).

3) „Mellyik volna azon legalkalmasabb mód, melly szerént egy tiszta Magyar Szókönyvet (Lexicon) lehet Régiségeire és a' Tartománybeli nyelvekre, s szólás módokra, vagy a' Magyar Nyelvrnek különböző Dialectusaira lejedni? Mellyik legkorvidebb uton lehet a' legalkalmasabb módot végre hajtani?”

4) „Miképpen lehetne a' Magyar helyes Irást (Orthographiá) az egymással lenkező szokások és onkényes elemek helyett philosophiai principiumokra tenni?”

Mint a' 4. Léddet megfejtiére 10 forint a' jutalom. A' feleletket magyar nyelven, és a' postapónt előre lehet ezen folyó 1818. diki esztendőben Nov. 15-dikéig kell a' Magyar Nemzeti Múzeumhoz Pestre beküldeni. Az Értekezéssel mellé egy tizedulaba helytöteltre mellé kell az Irónak nevést tenni, s mind az értekezésnél, mind ezen tizedulának ugyan azon jelölésnek kell lenni. Az hogy kinek stilletett jutalom majd annak idejében az újságokban

köcsönössé fog tétetődni. Ezek az Ertekesesek a' Múzeumnak Tudományos Aktái közzé fognak nyomtatattani.

* * *

Nagy Szombathol Jan. 15-dikén Főtiszt. *Maffei József* úr a' Marianum Seminariumnak Spiritualisa ezen a' napon innepelte Papi tisztés hivatalának 50-dik esztendejét. Nem tsak az ide való, de más Püspöki megyéből is igen sok ifju Papok össze gyűltek ezen alkalmatosságra, és a' jubiléiáló ösz Atyaság minnyájokra kiterjesztette megáldó karjait.

* * *

Itt van még vagy két (mint hogy mindenre ki nem terjeszkedhetünk) megjegyzés, a' Magyar-Szántóvetőnek tökéletességéről: —

„Mikor a' szántóföldön, nem hogy igen jó, hanem tsak szenvedhető szántás esik, ha, nem éppen szappan az, vagy talán a' kövel vetekeedik, — ott, a' hol parasztosan hasvonnal lehet vetni, az a' szántóvető mindenkor jobban dolgozik, mint akarmelyik paraszti vető. A' talló, az olyan gyep, a' melynek felfordított oldalá nem éppen mázga; ennek a' szerszámának jó vető tanya. A' 100 esztendőös gyopbe (ha egyszer ezen jó szántás esik, úgy hogy a' hant felfordúlhat) ez a' műszer úgy vet, hogy a' magból egy szem se vész oda; mikor a' paraszti vetetből a' 3-dik szem is kétszemes, vagy pedig 10-20 szem kélegy tsomóban. — Lehet vele vetni 1/2 hüvelyk mélységtől fogva 5 egész hüvelykig, akarmelyik mélységre. Lehet 2-3-4-5-6 hüvelyk mélységű szántással, még is tsak olyan mélyre, a' millyenre tettzik és a' mag természeté kívánja.“

Hogy az, a' ki ilyen Szántóvetőt tsináltat, a' terjedésmérési számlálásban ne hibázzon, elé számlál az abban járatanabbak' kedviért a' Tudós Mezei Gazda a' maga II-dik árkusában némelly szük-

ségesebb szereket (proporziókat), hogy a' ki akarja, azok közzül valamelyiket a' vető-mívnek tsináltatásában követhesse: de tsakugyan inkább javasolja maga is, hogy a' ki ilyent akar tsináltatni, előbb nézze-meg azt, mert különbben annyi baja lehet a' készítő Asztalossal, Lakatossal és Esztergárossal, hogy 10 áráért se venné-fel; és még akkor se lenne olyan, mintha a' készítő tsak megtekinti is a' készit, ts ennek együgyűségén elálmélkodik.

Tudományos Ohajtás.

A' Magyar Kurirnak az ideji első Darabjában nevezett Fő-tisztelendő úrtól Kassai Józseftől kívánják a' Hazafiak, hogy Kritikus Magyar Grammatikáját ne tartogassa a' Szerentsi szük határok között; hanem a' könnyebb megszerzésnek okáért küldje nyomtatványainak egy részét Pestre az Ország közepére; ha világítóját meggyújtotta, véka alá rejtteni nem akarja. Tudóssaink közzül kevesen vándorolnak a' Hegyallyai száretre.

J e l e n t é s.

Alótenyésztetés' és lovaglás' kedvelőihez.

Pesten egynéhány magános méneses gazdák össze állottak, és olyan Intézetet állítottak-fal, mely a' Magyarországi és Erdélyi nemzeti lovaknak istállóba való felállításokkal, megtanításokkal, és felteserélésekkel foglalatoskodik. De idegen lovak is felvétetnek ezen Intézetnek ló oskolájába mind a' lovaglási mind a' kottikázási haszonvételekre való elkészítés és megtanítás végett.

Ez a' társaság a' feann álló jó fajt tzel'erányos megtanítás által esmeretesebbé tenni, a' Magyarországi és Erdélyi lófaj' betség mesterség által megbizonyítani, ez által tulajdon méneseiknek betség meg esmertetni kívánó polgártársainak alkalmatosságot adni kíván; hogy tulajdon lovaikat ezen Intézetben vagy magok ki-

formáltathassák, vagy az Intézetnek a végett által adhassák, minél fogva egyik esetben szintúgy mint a másokban az országban benn lévő jó ménesek mind jobban hírre kapnak, mind pedig valósággal fellyebb emeltetnek.

Kiváltképpen pedig az ezen Társaságnak a kívánsága, hogy Intézetének belső szerkeztetéséhez képpent a Magyar Ifjuságnak alkalmatosságot szolgáltatasson, a lovak való bánás, és a lovaglás mesterségének, melly a Magyarra nézve oly igen szükséges, fundamentomossan és tudományosan való megtanulására, — továbbá hogy lovelvelőket és tanítókat formáljon. Ehez képest olyan legényeket is felfogad, ez az Intézet, kiket magános személyek ezen tudománynak megtanulására hozzá küldendének.

Ez az Intézet a lovak, ezen mind a földmivelésre mind a Statusra nézve feltette szükséges állatok eránt való szeretetnek elterjesztésére igen sokat tehet. De tsupán csak a szíves gyámolítás, és költsősős munkálkodás segítheti mind magát a Társaságot, mind pedig minden házafiakat arra, hogy magoknak a részben a Statusra nézve valóságos érdemet szerezhessenek. *Pesten* Febr. 1-ső napján. 1818.

H í r a d á s:

Méltóságos Gróf Tolnai *Festetics György* úr: ö. Exoja Urodalmainak Directiója által hírül adatik, hogy a Keszthelyi Georgikonban a Természet és a Baromorvoslás Tudományainak Professora mellé egy Adjunctus kívántatik, kinek kötelessége leszen a Természet Historiájának, a Physicának, és a Veterinaria vagy Barom Orvosi Tudományok-

nak Tanításában a rendszeréni való Professort supplálni, és vele változtatni a Barmolt orvoslására ügyelni, és a végre a környüld állásokhoz képest az Uradalmakba is ki menni; Barmolt pedig szabad szállás mellett esztendőjéni 1200 forintokra folyó pénzben vagyon tartarva, annak bizonyos procentusis aránybitása, és a Georgikonon promissiók által kalmatossággával az igyekezethez méréslett Remuneratiók mellett. — A kik ezen hivatalt elnyerni kívánjak, azoknak a nevezett tudományokban, nem különben a Dák nyelvben, mellyben azok itten taníttatni szoktak, jártosnak kell lenni, és azon Tudományokból egy szintén jó emlékeiről való bizonyosságvevelelet elő kell mutatni. — Jelenthetik magokat vagy itten a fent említett Directionál személlyesen, vagy levél által, vagy pedig a Császári Királyi Béti, és a Királyi Pesti Barom Orvosi Intézetünk Tisztelt Elöljáróival. Költt Keszthely Jan. 25-dikén 1818.

Horvát Ország.

A Zágrábi Tudományos kerületben, melly a többek között legkisebb az Akadémiai és Gymnasiumi Tiszuló Iuságnak száma mind össze 1801-re meggyez idő szerént. A Zágrábi Akadémiában 2-dik esztendő Törvénytanulók 19-en — 1-ső esztendősek 17-en. — 2-dik esztendő Philosophia hallgatói 50. — 1-ső esztendősek 10-en vannak. A 65 Gymnasiumban 507, — a *Karadsi* Gymnasiumban 261; az *Észekiben* 210; a *Pe-seguban* 97-en vannak a tanulók.

Zágráiban az egész télen által ollágy idő járt, hogy csak annyi hó esett, hogy számkézni lehetett volna.

**B á z forint huszas pénzért, adtak Váltó cédnlában: —
Februárius: 4-dikén 299. — 5-dikén 298½. — forintot:**